

Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie
t.a.v. Joris Baecke
Postbus 100
5201 AC 's-Hertogenbosch

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Behandeld door	Verzonden
Afsluiting landbouwflankerend beleid	815439			

Middelburg, 16 juni 2026

Geachte heer Baecke,

In navolging op het bestuurlijk overleg van 9 januari jl. en het afronden van het convenant Natuurpakket Westerschelde tussen Rijk en Provincie op 31 december jl. informeren wij u met deze brief over de afsluiting van het landbouwflankerend beleid.

Aanleiding

In 2006 maakten Provincie Zeeland en de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO) afspraken voor de uitvoering van het zogenaamde landbouwflankerend beleid. Deze afspraken hadden als doel de agrarische sector economisch duurzaam te versterken, zowel op sectorniveau als voor individuele bedrijven.

Context

De afspraken tussen Provincie en ZLTO over het landbouwflankerend beleid kwamen voort uit het convenant Natuurpakket Westerschelde (NPW), wat als kernopgave de realisatie van 600 hectare estuariene natuur kende.

Rijk en Provincie Zeeland legden in een convenant afspraken vast over de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. De provincie heeft bij het sluiten van deze afspraken met het Rijk bewust ingezet op een breed maatregelenpakket ten behoeve van de gehele streek, dat verder ging dan de natuuropgave. Het landbouwflankerend beleid en de afspraken met ZLTO maakten hier een belangrijk onderdeel van uit.

Zowel de afspraken tussen Rijk en Provincie, als tussen ZLTO en Provincie, zijn in convenantvorm vastgelegd. Deze afspraken liepen tot 31 december 2025. Het Natuurpakket Westerschelde (NPW) tussen Rijk en Provincie is hiermee afgerond en hiervoor is decharge verleend. Daarmee kwam ook het landbouwflankerend beleid tot een einde.

In deze brief delen we de behaalde resultaten met u en blikken we vooruit.

Kaders landbouwflankerend beleid

In het Convenant Rijk–Provincie (art. 14) is vastgelegd dat de Provincie verantwoordelijk is voor de uitvoering van het landbouwflankerend beleid, met een budget van € 13 miljoen.

Het beleid had als doel de agrarische sector economisch duurzaam te versterken, zowel op sectorniveau als voor individuele bedrijven. Dit gebeurde via subsidieprojecten en via de inzet van een collectieve grondruilbank. Deze grondruilbank werd ook gebruikt voor provinciale doelen, met name voor verbetering van de landbouwstructuur.

In 2006 is afgesproken om het budget gelijk te verdelen:

- 50% voor projecten
- 50% voor de grondruilbank en kavelruil

Vanaf 2019 is, met instemming van ZLTO en het ministerie van LNV, stapsgewijs budget overgeheveld van de grondbank naar subsidies om meer bestedingsruimte te creëren. Er heeft steeds ambtelijk afstemming plaatsgevonden tussen ZLTO en de Provincie Zeeland om tussentijds bij te sturen ten behoeve van een optimaal resultaat.

Uitgangspunten en resultaten grond

In de beginfase van het NPW lag de focus op grondverwerving ten behoeve van de realisatie van 600 hectare estuariene natuur. Vanaf 2011 is hiervoor een collectieve grondruilbank opgezet, gekoppeld aan een kredietfaciliteit bij het Groenfonds. De kosten die onder het landbouwflankerend beleid zijn gebracht bleven beperkt tot rente- en arbeidskosten.

Sinds de start van het NPW zijn de volgende resultaten op het gebied van grond gerealiseerd:

- Aangekocht: 876 hectare (€ 59,4 miljoen)
- Verkocht: 876 hectare (€ 66,4 miljoen opbrengst)
- Aantal kavelruilen: 59*
- Aantal hectares: 1888*
- Aantal partijen: 393*

*Hierbij moet worden aangetekend dat er voor kavelruilen tot 2012 geen volledige gegevens beschikbaar zijn. Een deel van de uitvoering tot 2015 is via de Dienst Landelijk Gebied (DLG) verlopen. Een aantal kavelruilen zijn nog geïnitieerd binnen de convenantsperiode, maar zullen na deze periode worden afgerond.

Er is sinds de start voor in totaal **€ 4.961.867,-** aan rente- en arbeidskosten besteed vanuit het landbouwflankerend beleid om dit mogelijk te maken.

De inspanningen op het gebied van grondverwerving onder het NPW hebben ertoe geleid dat in 2012 het Kavelruilbureau Zeeland is gestart, waarmee kavelruil en grondbewerking verder zijn gestimuleerd. Dit instrument is ook na afronding van het NPW blijven bestaan binnen de provincie Zeeland.

Uitgangspunten en resultaten projecten

Ook zijn op projectenniveau veel resultaten bereikt door inzet van landbouwflankerend beleid. Hierbij is er eveneens veelvuldig gebruik gemaakt van (Europese) subsidies.

Het landbouwflankerend beleid heeft als cofinanciering gediend om subsidies direct op het 'boeren' te laten landen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de zogenaamde subsidiemaatregel voor fysieke investeringen voor innovatie en modernisering van agrarische ondernemingen. Deze waren vooral bedoeld om de aanschaf van modernere installaties en machines te stimuleren, waarmee landbouwers hun positie konden versterken en hun koploperspositie op gebied van innovatie en duurzaamheid konden behouden. Verder hebben deze investeringen bijgedragen aan het milieu, klimaatbestendigheid, dierenwelzijn, volks- en diergezondheid of biodiversiteit. Daarnaast maakten investeringsmaatregelen gericht op water een belangrijk onderdeel hiervan uit.

Voorbeelden van die investeringen zijn klimaatadaptieve drainage, ondergrondse wateropslag, precisiebemesting, luchtdrukwisselsystemen en machines niet-kerende grondbewerking. Deze maatregelen dragen bij aan een toekomstbestendige landbouw en houden rekening met draagvlak en economische haalbaarheid.

Tot slot is ingezet op andersoortige projecten in de streek. Bijzondere vermelding verdienen hierbij de projecten in Grenspark Groot Saefinghe gericht op een toekomstbestendige landbouw, zoals Innovatieve zoetwatervoorziening (pilot zoete stuwen) en het opzetten van een Innovatiefonds voor Water & Klimaat.

Tevens is in de afgelopen jaren samen met de agrariërs, ANV Groene Oogst en Poldernatuur Zeeland geëxperimenteerd met natuurinclusieve maatregelen die passen binnen de reguliere bedrijfsvoering.

Er is sinds de start voor in totaal **€ 7.730.438,-** aan subsidieprojecten uitgegeven vanuit het landbouwflankerend beleid om dit mogelijk te maken.

De volgende projecten in Grenspark Groot Saefthinghe lopen ook in het jaar 2026 nog door om tot een succesvolle afronding te komen. Deze waren reeds in gang gezet maar hiervoor was een meerjarige reservering of verplichting aangegaan.

- Bodemverbetering (lokale compostering); lokaal vrijkomend natuur-, sloot-, en bermmaaisel via boerderijcompostering terugbrengen op landbouwgronden.
- Optimalisatie logistiek korte keten; opzetten kansrijke lokale ketens zoals opgenomen in de Ketenatlas (vezelketen, bierketen, eiwitketen en compostketen).
- Carbon Farming+; verbinden bedrijfsleven met platteland ten behoeve van additionele vergoeding voor koolstofbindende maatregelen en (zichtbare) natuurinclusieve maatregelen.
- Biodivers Zeeuws Bouwplan; duurzaam borgen van de natuurinclusieve maatregelen in afstemming met de robuuste structuren en rekening houdend met het verdienmodel van de agrariërs.

Voor deze projecten zal in 2026 naar verwachting nog **€ 392.752,-** worden uitgegeven uit het voormalig NPW-budget.

Reflectie

Met de afsluiting van het landbouwflankerend beleid stopt een belangrijk programma. Tegelijkertijd heeft het landbouwflankerend beleid gewerkt als een impuls om de landbouw te versterken en heeft het de sociale cohesie versterkt. De belangrijkste instrumenten blijven bestaan.

- Er is een kavelruilbureau opgezet en dit blijft ook na de beëindiging van het landbouwflankerend beleid beschikbaar.
- De weg naar subsidies is nog meer gevonden. Met name RegioDeal - Zeeuwen Zelf aan Zet en het gebruik van subsidies voor fysieke investeringen voor innovatie en modernisering van agrarische ondernemingen zijn mede dankzij landbouwflankerend beleid veelvuldig gebruikt binnen Zeeland.
- De participatieve werkwijze om te komen tot een Natuurinclusief Zeeuws Bouwplan heeft bijgedragen aan de vorming van een methodiek voor een gebiedsgerichte aanpak. De Zeeuwse Integrale Gebiedsaanpak (ZIGA) is inmiddels geïntegreerd in de werkwijze van Provincie Zeeland.
- Er zijn sterkere verbindingen vanuit Grenspark Groot Saefthinghe en het Landschapspark Zwinstreek met Vlaanderen gelegd. Hiermee heeft het landbouwflankerend beleid ook sterk bijgedragen aan een meer sociaal maatschappelijk resultaat.

In totaliteit is hiermee **bijna € 13,1 miljoen** uitgegeven vanuit het landbouwflankerend beleid. Bovendien zijn in navolging van het landbouwflankerend beleid ook andere financiële middelen ingezet ten behoeve van de landbouwsector. Ook regiodeals zijn deels ingezet ten behoeve van het Zeeuws bouwplan en het initiatief 'Zoete Stuwten' en lokale compostering is deels ondergebracht in de koplopermaatregelen.

Vervolg

De provincie werkt aan een Inspiratie en resultatenmarkt voor en door boeren in de grensstreek Zeeland en Vlaanderen. Deze markt zal naar verwachting worden gehouden in september 2026. Als onderdeel hiervan zal samen met u stil worden gestaan bij de successen van het landbouwflankerend beleid.

Met deze brief verzorgen wij de formele bekrachtiging van het einde van het landbouwflankerend beleid. ZLTO en provincie hebben de afgelopen jaren intensief en constructief contact onderhouden over het landbouwflankerend beleid en zullen ook de komende tijd hun positieve samenwerking voortzetten.

Wij danken u voor de samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.